

EGIL FISCHERS FERIEBY

FEMMØLLER STRAND

FEMMØLLER BY

1,5 km fra kysten ligger Fimmøller by. Den har sit navn efter de fem vandmøller, der fra gammel tid har ligget her.

Mølleåen risler stadig gennem byen. Åens kraftige fald gennem landskabet ned mod havet har betydet gode vilkår for mølledrift. Men med flere vandhjul ved den samme å blev der problemer, når der var vandmangel. Der går stadig historier på egnen om de stridigheder, der af og til opstod mellem Fimmøllers møllere.

Den ene af de fem vandmøller brændte ned i 1688 og blev aldrig genopført. Men mølledamme og bygninger fra de fire andre eksisterer stadig og er et besøg værd.

Midt i byen ligger egnens allerførste badehotel fra 1909 (i dag Fimmøller Efterskole).

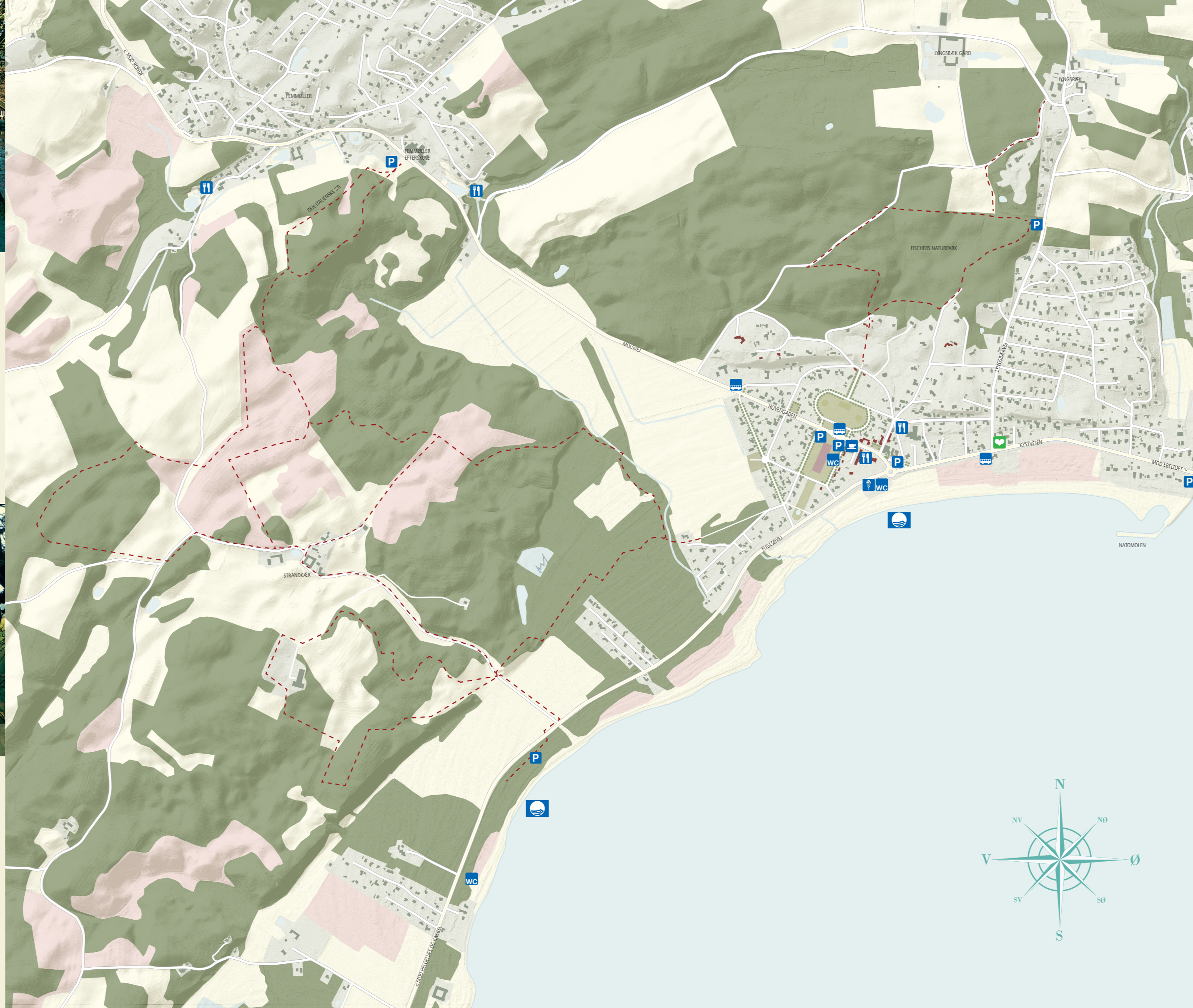

DEN ITALIENSKE STI

Fra parkeringspladsen overfor Fimmøller Efterskole fører den afmærkede sti op over en stejl skrænt ind i Mols Bjerge. Turen på 3,5 km fører gennem skov- og hedelandskaber til Strandkær.

I den fredede naturskov gror alt ind og ud mellem hinanden. Træer, der vælter i vinden eller af ælde, får lov at blive liggende – til stor gavn for fugle og insekter. Vilde kaprifolier slynger sig højt op i de gamle egetræer, og overalt er her et mangfoldigt liv af sjældne planter, sommerfugle og smådyr.

Den Italienske Sti har efter sigende fået sit navn af Karen Blixen, der ligesom de øvrige feriegæster dengang, foruden strandbadet også skattede vandreturen ind i Mols Bjerge.

STRANDKÆR

Molslaboratoriet. Gården Nedre Strandkær var tidligere ejet af Karen Blixens søster, Ellen Dahl. Hun skænkede i 1951 stedet med tilhørende jorder på 150 ha til Naturhistorisk Museum i Aarhus, som etablerede Molslaboratoriet. Her forsker man i jordbundsekologi, landskabspleje, flora og fauna. På arealerne støtter den Danske Natur Fond et græsningsforsøg med udsætning af vildheste.

Øvre Strandkær Besøgscenter. På gården Øvre Strandkær, ligger Nationalpark Mols Bjerges flotte besøgscenter med udstilling om områdets planter, dyr og geologi. Her findes også stationen "På sporet af Nationalparken", hvor man på egen hånd kan gå på opdagelse som "naturdetektiv" og gratis låne udstyr til at løse opgaverne.

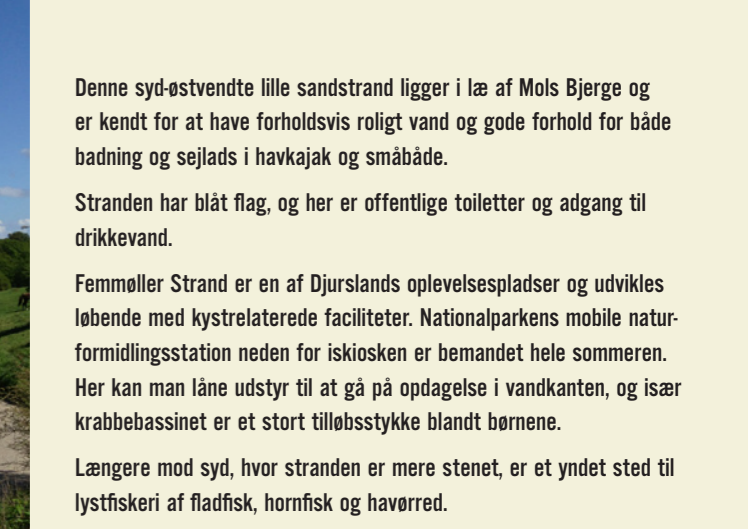

NATOMOLEN

Den smukt beliggende mole har i årtier fungeret som forsyningsmole til de militære og civile brændstofdepoter inde i landet. Som følge af EU's krav om terrørsikring var molen i ti år afspærret, men i 2014 blev den genåbnet for offentligheden til stor glæde for området. Syddjurs Kommune står i dag for vedligeholdelsen af molen, der fortsat er ejet af forsvarret.

Stedet er et populært udgangspunkt for lystfiskeri og dykkerture. Fra molen er der en flot udsigt over Ebeltoft Vig med Samsø i det fjerne og sejlskibene på det blå hav.

En af de jævnlige gæster her er Kongeskibet Dannebrog, der har tradition for at ligge for anker i denne del af vigen.

FEMMØLLER STRAND

Det charmerende område direkte ved Fimmøller Strand med alléer, parkområder og de særpregede bindingsværkshuse har i mange år været et yndet og fredfyldt udflugtsmål.

Danmarks allerførste planlagte ferieby blev tegnet af arkitekt Egil Fischer i 1920'erne, udtænkt i en sammenhængende byplan med veje, badebro, kirke, sportsplads, torve og grønne pladser. Der er i området i dag omkring 200 huse med høj bevaringsværdighed, heraf flere som Egil Fischer selv nåede at tegne og bygge.

I perioden 2014-16 er der gennemført et omfattende revitaliseringsprojekt, så linjerne i Egil Fischers oprindelige visionære byplan og parkområde nu, næsten 100 år efter, igen kan aflæses på stedet. (Se modstående side).

EGIL FISCHER FERIEBY

Fimmøllerområdet, midt i Nationalpark Mols Bjerge byder på både enestående natur og kulturarv.

Oplev besøgscenteret i Strandkær, græssende Galloway kvæg og vildheste ved Molslaboratoriet, den gamle vandmølleby Fimmøller og ikke mindst det helt nyrenoverede parkområde i den historiske Egil Fischers Ferieby ved Fimmøller Strand.

Her er flere gode spisesteder og overnatningsmuligheder, og med et fint netværk af stiftorbindelser og adgangsveje er det oplagt at gå på opdagelse – i naturskoven højt i bakkerne, på dykkertur, fisketur, sejlsads ved kysten - eller en badetur ved en af de langstrakte sandstrande.

Fra den nyåbnede Natomole kan man nyde solnedgangen og udsigten over havet - så langt øjet rækker.

Byplanarkitekt Egil Fischer påbegyndte allerede i starten af 1920'erne sin masterplan til denne unikke ferieby der var Danmarks første sammenhængende byplan for en feriebebyggelse.

Området ved Femmøller Strand var på det tidspunkt et åbent hedelandskab næsten uden bevoksning eller bebyggelse.

For at sikre sin overordnede plan og arkitektoniske idé opkøbte Fischer jorden og udstykkede parcellerne med klausul om, at han selv skulle godkende byggeriet.

Det første areal opkøbte han fra Parcelgården, der havde jorder ved landevejen, siden købte han Normannshuset, der havde jorder ned til stranden samt ejendommen Nedre Strandkær, som han kort efter solgte til Ellen Dahl.

Egil Fischer og Ellen Dahl samarbejdede i en årrække, og sammen fik de blandt andet tinglyst de klausuler og senere fredninger, der fik stor betydning for naturbevarelsen på de store arealer og indirekte har været medvirkende til at danne grundlag for den nuværende nationalpark.

De kommende årtier voksede feriebyen frem med de karakteristiske "Fischerhuse" af bindingsværk og det barokinspirerede parkanlæg med akser, alléer, stadion, torve og grønne pladser.

Efter Fischers tid satte tidens tand langsomt sine spor på området, hvor uhensigtsmæssig bevoksning og bebyggelse efterhånden havde gjort det vanskeligt at aflæse byplanens oprindelige arkitektoniske idé.

Revitalisering af Egil Fischers Ferieby og Femmøller Strand som ferieområde

Der er i perioden 2014–16 udført et omfattende restaurerings- og genopretningsarbejde med det formål at synliggøre, formidle og genskabe den unikke kulturarv som den historiske ferieby repræsenterer.

Projektplanen er tegnet af Schönherr Landskabsarkitekter i 2012 og omfatter bl.a. genopretning af de aksefaste pladser, torve og vejanlæg og genplantning af allétræer samt etablering af stiforløb til Nationalpark Mols Bjerges stisystem og de nye stier i naturparken nord for området.

Oplevelsesplads Femmøller Strand bliver fortsat udviklet med det formål at byde gæsterne på endnu bedre muligheder for aktiviteter ved kysten. Faciliteterne til denne del af projektet er tegnet af MAP arkitekterne.

Projektet gennemføres af Syddjurs Kommune og Destination Djursland i samarbejde med Grundejerforeningen Femmøller Strand, Nationalpark Mols Bjerge og Schönherr A/S

Projektet er støttet af: Realdania, N.C. Nielsens Fond, LAG Djursland, Nationalpark Mols Bjerge, Destination Djursland, Region Midtjylland, Ebeltoft Distriktsråd og Syddjurs Kommune.

EGIL FISCHER

Arkitekt Egil Fischer, født 1878 udførte adskillige projekter i ind- og udland, men feriebyen ved Femmøller Strand som han påbegyndte i 1922 betragtes som hans livsværk.

Han var kendt som en aristokratisk og usædvanlig driftig og idealistisk mand. Projektet tiltrak mange visionære mennesker, og Fischer nåede i de kommende årtier at realisere en betydelig del af sin store plan.

I 1957 skænkede han arealerne til den daværende Dråby Kommune og blev efterfølgende udnævnt til æresborger.

Egil Fischer døde i 1963. Året efter blev hans urne nedsat i indviet jord ved mindesmærket med hans buste på Kirkebakken. Hans hustru, Olga Fischer levede til 2004 hvor hun blev "genforenet" med sin mand ved busten på bakken.

ARKITEKTUREN

Molskroen var den første og største bygning, som Fischer tegnede og lod bygge ved Femmøller Strand. Den blev udgangspunkt for udviklingen af stedet. Karakteristisk for de mange originale "Fischerhuse" i området er det højloftede bindingsværk og tegl- eller stråtag med høj rejstning. Husene er enkle, mange af dem forholdsvis små, med fine detaljer og bemalinger, et centralt ildsted og indbyggede møbler som hjørneskabe og bænke.

På bakkedraget i skoven opførte Fischer det særprægede hus Nørre-hald til sig selv og sin familie. Huset er storslået og stærkt inspireret af hans ophold i Spanien. En del af de anvendte materialer og udsmykninger er da også hjembragt fra et spansk palads.

Langs kulturaksen er der udsyn gennem parken fra nord til syd. Aksen strækker sig fra Kirkebakken, forbi Stadion og det åbne græsområde Grønningen til stranden og havet.

Det lille stadion med boldbane og løbebane kan ses som en afspejling af, at Fischer allerede dengang har tænkt det stigende fokus på kropsidealet ind i feriekulturen med faciliteter til idræt.

Det åbne, grønne parkområde indbyder til både leg og afslapning. Det er desuden ramme om forskellige aktiviteter i årets løb.

Langs denne akse ses flere af de typiske "Fischerhuse".

KULTURAKSEN

Denne akse løber på tværs af Kulturaksen og giver udsyn fra øst til vest. Den var oprindeligt tænkt som handelsstrøg og løber langs Hovedgaden mellem Vesttorvet og Østtorvet. På den kommercielle akse lå tidligere både købmandsbutik, bager, cykelforretning og frisør. Oprindeligt havde Molskroen også rejsestald.

De to torve med opsatte bænke er dejlige "åndehuller" på turen gennem parken.

Hovedgaden danner en åbning gennem området, hvor man mod vest kan se helt til de skovklædte bakker ved Femmøller by – mens der mod øst er kig til kysten og havet. I tilknytning til denne akse er her i sommerens løb markedsvogne med salg af lokale fødevarer og kunsthåndværk.

DEN KOMMERCIELLE AKSE

VESTHAVEN OG DIAGONALAKSER

De to hovedakser er forbundet af diagonale akser. Fuglsøvej og kysten danner naturligt en diagonal afgrænsning mod sydøst, mens Vestervangen danner en diagonal akse mod sydvest.

Midt på Vestervangen ligger den lille lund Vesthaven. Fra bænken under havens skyggefulde træer er her smukt udsyn over engen til de skovklædte bakker i det fredede naturområde i Mols Bjerge.

I den lille rundel ud for Vesthaven mødes flere grusveje, og danner et knudepunkt med lange indkig til parken i flere retninger.

Herfra er det oplagt at udvide gåturen ind i de fine stisystemer i Mols Bjerge.

STRANDLIVET

Stranden har altid været et vigtigt element i feriebyen og var tænkt ind i den oprindelige idé med adgangsveje, anlægsmole og badehuse.

Da idéen til byplanen blev skabt i 1920'erne, var det sunde havbad allerede en del af feriekulturen hos det bedre borgerskab. På den tid badede man anstændigt påklædt.

De små badehuse var en del af den arkitektoniske plan, og retten til at opføre badehus på stranden fulgte dengang med ved køb af parcel i feriebyen.

Molen nåede Fischer aldrig at opføre, men tre af de gamle badehuse eksisterer stadig. De er tegnet af Fischer selv og er alle sortmalede, men af forskellig udformning, tilpasset den enkelte familie.